

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.

Andra Kammaren.

N:o 59.

Fredagen den 11 Maj 1877.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande månad.

§ 2.

Föredrogs och lades till handlingarne Konstitutions-Utskottets memorial N:o 9, i anledning af återremiss af Utskottets utlåtande N:o 2, angående väckta motioner om ändring i 11 och 12 §§ Regeringsformen.

§ 3.

Föredrogs, men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets memorial N:o 77 och utlåtanden N:ris 78 och 79;

Bevillnings-Utskottets betänkanden N:ris 14 och 15;

Banko-Utskottets memorial N:ris 14 och 15;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 8 (i samlingen N:o 31);

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 32); samt

Herr C. J. Svenséns ansökan om ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från och med den 17 i denna månad.

I sammanhang med bordläggningen af dessa ärenden anförde:

Herr vice Talmannen O. Wijk: Då Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 15, angående vissa oafgjorda frågor rörande tullbevillningen, kommer att, i händelse af olika beslut Kamrarne emellan, blifva föremål för gemensam votering, och det sålunda är af vigt att dessa frågor blifva slutligen afgjorda så snart som möjligt, på det att Utskottet må blifva oförhindradt att inkomma med betänkande rörande inkomsterna af den öfriga allmänna bevillningen, så tager jag mig friheten hos herr Grefven och Talmannen vördsamt hemställa, att förenämnda betänkande måtte uppföras främst bland de två gånger bordlagda ärenden, som förekomma till behandling i morgon.

Herr vice Talmannens sålunda framställda förslag blef af Kam-maren bifallet.

§ 4.

*Förslag till
förordning
rörande för-
mänsrätt i
jernväg.
(Forts.)*

Till afgörande företogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 35, i anled-ning af väckt motion om antagande af en förordning rörande för-månsrätt i jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig inrättning. I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Herr *A. Philipsson* i motionen N:o 87 föreslagit, hade Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte för sin del antaga följande:

Förordning om förmånsrätt i jernväg, kanal eller annan dermed jem-förlig anläggning.

§ 1.

Har aktiebolag, hvars ordning blifvit af Konungen faststæld, er-hållit tillstånd till anläggning af jernväg med rätt att förvärfva der-till erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lä-genhets afstående för allmänt behof, och vill bolaget bereda säker-het i jernvägsanläggningen för lån till visst belopp, göre derom an-sökning hos Konungen. Finner Konungen skäl att ansökningen bifalla, varde derom allmän kungörelse utfärdad; och ege i det fall innehafvare af de för nämnda lån utgifna förbindelser uti den till jernvägsanläggningen hörande fasta och lösa egendom förmånsrätt enligt 17 kapitlet Handelsbanken näst efter utskylder till kronan, de der ej för fast egendom utgå.

§ 2.

Der sådan rätt, hvarom här sägs, blifvit för flera lån beviljade, ege den långifvare företräde, som säkerhet först vunnit.

§ 3.

Den enligt § 1 beviljade förmånsrätt må ej lända till förfång för fordran, som uppstått innan denna förordning utfärdades, eller till minskning i den bättre rätt, som lagligen kan sådan fordran tillkomma.

§ 4.

Intill dess det lån, för hvilket förmånsrätt enligt denna förord-ning beviljats, blifvit till fullo guldett, eger bolaget icke rätt att af-yttra den till jernvägsanläggningen hörande fasta egendom, eller någon del deraf, utan att Konungen dertill gifver lof; sker det, vare ogiltigt.

Ej heller må nämnda fasta egendom delvis utmätas.

§ 5.

Der den till jernvägsanläggningen hörande fasta egendom utmä-tes, ege innehafvare af förbindelse, hvarom ofvan sägs, söka det bolagets egendom till konkurs afträdas må. Lag samma vare ock, om så mycket af bolagets lösa egendom afyttras eller för annan bor-

genärs fordran pantsättes eller utmätes, att skäligen anledning är att befara, att den återstående egendomen ej blifver för anläggningens drift tillräcklig.

Förslag till förordning rörande förmånsrätt i jernväg.
(Forts.)

§ 6.

Finner Konungen, vid pröfning af den i § 1 omförmälda ansökning, särskilda bestämmelser, utöfver hvad denna förordning innehåller, till betryggande af fordringsegares rätt vara erforderliga, eger Konungen derom förordna.

§ 7.

Hvad i denna förordning är stadgadt om förmånsrätt i jernväg, gälle äfven om förmånsrätt i kanal och annan sådan anläggning, som ej må med in-teckning enligt Kongl. förordningen den 16 Juni 1875 belastas.

Mot denna hemställan voro reservationer inom Utskottet anmälda dels af Grefve *Sparre*, dels af Herr *Ribbing* och dels af Grefve *Mörner* samt Herrar *Asplund*, *Fröberg* och *Thomasson*.

På framställning af Herr Talmannen, beslöts, att det förevarande förordningsförslaget skulle paragrafvis föredragas, samt att den öfverläggning, som rörande en eller annan § kunde uppkomma, finge omfattas hela förslaget; och skedde derefter, i enlighet med den sålunda beslutade föredragningsordningen, uppläsning af

§ 1:

Ordet begärdes af Herr Thomasson, som yttrade:

Då jag inom Utskottet reserverat mig mot föreliggande betänkande utan att därför angifva mina skäl, ber jag nu att i största korthet få sammanfatta dem.

Ändamålet med en lagstiftning i förevarande ämne, torde väl vara att underlätta enskilda jernvägsanläggningar genom beredandet af laglig säkerhet i anläggningarne för de lån, som dertill lemnas. Men enligt mitt förmenande skulle genom nu föreliggande förslag detta ändamål, långt ifrån att befrämjas, fast hellre i väsentlig mån motverkas. Förslagets antagande skulle i hög grad hämmande inverka på jernvägsindustrien genom de inskränkningar det gör i jernvägsbolagens dispositionsrätt öfver deras egendom. Såsom man finner, skulle ett bolag icke kunna sälja sin fasta egendom eller någon del deraf, utan särskildt tillstånd af Kongl. Maj:t, och af den lösa egendomen endast så mycket att anledning icke blefve för handen att befara det återstoden icke skulle blifva för anläggningens drift tillräcklig. En sådan anledning skulle obligationsinnehafvare kunna finna till och med, om endast några förslitna godsvagnar eller utdömda lokomotiv föryttrades, och han egde då genast söka få bolaget försatt i konkurstillstånd. Det är visserligen sannt att en dylik ansökan icke alltid skulle leda till konkurs, men bolaget blefve i alla händelser underkastadt de trakasserier och det minskade affärsförtroende, som en konkursansökan allrid medför.

*Förslag till
förordning
rörande för-
månsrätt i
jernväg.
(Forts.)*

Då bolagets hela egendom, fast som lös, är disponerad såsom säkerhet för anläggningslånet, skulle bolaget följaktligen icke hafva någon säkerhet att erbjuda för de tillfälliga lån, som bolaget skulle behöfva upptaga i för och bedrifvande af sin rörelse. Följden häraf åter skulle blifva att bolaget kunde råka i förlägenhet äfven för högst betydliga beställningar i och för jernvägens drift- och underhållskostnader, samt utsättas för utmätning. Men så snart bolaget underkastades utmätning, kunde det på begäran af blott en enda obligationsinnehafvare genast försättas i konkurs. Vid konkurs måste bolagets egendom tvångsvis försäljas, naturligtvis till bolagets stora skada, ja måhända till dess ekonomiska ruin. Oupphörligt blottstaldt för utmätning, konkurs och tvångsförsäljning, vore bolaget beröfvad den möjlighet, som står hvarje annan gäldenär öppen, nemligen att genom försäljning under hand och med begagnande af lyckliga konjunkturer rädda sig från undergång. Bolaget finge icke försälja sin fasta egendom förr än Kongl. Maj:ts tillstånd dertill erhållits, och då detta tillstånd komme, vore väl i de flesta fall det lyckliga ögonblicket för en fördelaktig försäljning förbi. — Den lösa egendomen kunde bolaget naturligtvis icke med fördel föryttra, utan i sammanhang med fastigheten och dessutom skulle en sådan försäljning, om den skedde i något större omfång, genast föranleda bolagets försättande i konkurs. Jag hemställer om, under sådana förhållanden, synnerligen många skulle finnas benägna att inlåta sig på jernvägsföretag.

Nu säger man kanske: ja, vi måste visserligen medgifva att dessa bestämmelser äro hårda och tryckande för jernvägsbolagen såsom låntagare, men de äro icke desto mindre nödvändiga för betryggande af långifvarnes säkerhet; denna är så mycket bättre tillgodosedd. Men, mina Herrar, så är icke förhållandet. Den säkerhet, man sålunda velat bereda långifvaren, är ingalunda betryggande, den är alldeles icke af beskaffenhet att locka kapitaler till jernvägsföretag. Vi hafva sett hur lätt jernvägsbolag kunna försättas i konkurs, och vid konkurs är hvarje obligationsinnehafvare nödsakad att bevaka sin fordran för att icke gå densamma förlustig. Tror man väl att så beskaffade obligationer skulle vinna marknad här i landet, om utlandet vill jag ej tala, der hvarje innehafvare af en jernvägsobligation skulle nödgas här hålla ständigt ombud endast för att passa på konkurser. — Vid inträffande konkurs förfölle, enligt förslaget, bolagets hela skuld. Detta är just icke heller något som uppmuntrar till obligationsköp, ty den som lägger sina penningar i dylika papper, vill ej vara utsatt för att återfå penningarne helt oförberedt och då han ej vet hvar han skall placera dem. Men värst af allt är likväl att vid de ofta inträffande konkurserna och dermed åtföljande tvångsförsäljningar någon konkurrens, vid det förhållande att bolagets hela skuld då skall genast infrias, ej kan påräknas, utan bolagets egendom skulle oftast komma att gå bort för sådant underpris, att ej blott bolaget ruinerades, utan äfven obligationsinnehafvarne gjorde förlust.

Herr Ribbing har i sin reservation dragit ut konsekvenserna af den princip, hvarpå förslaget är byggt, eller förmånsrättsprincipen

och visat, att någon verklig säkerhet för långgifvaren icke står att vinna annorledes än genom ett absolut förbud mot försäljning af bolagets egendom vare sig löst eller fast. Detta är också naturligt, då säkerheten, enligt nämnda rättsgrundsats, icke följer med det ting, hvori säkerheten är gifven, i hvems hand tinget än kommer, utan går förlorad, så snart tinget byter om egare. Men Herr Ribbing har å andra sidan påpekat, att ett slikt försäljningsförbud skulle öfva en så förlamande inverkan på företagsamheten i denna riktning, att inga andra än äfventyrare, personer som hafva allt att vinna och intet att förlora, skulle inlåta sig på jernvägsanläggningar; och till en så beskaffad affärsverksamhet anser Herr Ribbing lagstifningen icke böra uppmuntra.

Hufvudändamålet med lagen, att underlätta och befordra jernvägsindustrien, skulle sålunda helt och hållet förfelas genom de hårda och tryckande vilkor, som blifva för jernvägsbolagen uppställda, och den säkerhet för långgifvaren, man med dessa stränga bestämmelser åsyftat, den är heller icke vunnen.

Under sådana förhållanden och då man kan vara säker på, att, så fort åsigtorna hunnit blifva klarare och meningarne enats om bästa sättet att lösa detta svåra lagstifningsproblem, regeringen skall framlägga ett förslag, bygd på rigtiga grunder, moget betänkt och konsekvent genomfördt, har jag för min del icke kunnat biträda ett förslag, som saknar dessa egenskaper. Jag kommer således att rösta mot det här af Lag-Utskottet framlagda och till en början den nu föredragna 1 §. Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att förslaget i dess helhet redan är förkastadt af Första Kammaren och att frågan sålunda i sjelfva verket redan fallit.

Herr *Stauff* instämde med Herr Thomasson.

Herr Torpadic: Ehuru visserligen frågan, såsom den siste talaren slutade med att säga, fått den utgång i Första Kammaren att den för denna riksdag redan fallit, ber jag dock att få nämna några ord till försvar för det förslag, Utskottet på grund af en enskild motion framlagt.

Jag skall först bedja att få göra en liten rekapitulation af frågans öde ifrån dess uppkomst i fjor. Det väcktes då af Lagutskottets ordförande en motion, om antagandet af en lag angående in-teckning i jernväg. På grund af denna motion och sedan frågan diskuterats inom Lag-Utskottet tillsattes inom Utskottet några delegerade, som skulle taga motionen under öfvervägande och med lodning af densamma uppgöra ett lagförslag i ämnet; och efter ett ganska långt — och jag vågar säga samvetsgrannt — arbete framlades äfven af dem ett sådant förslag. Dock kom man snart inom Utskottet derhän, att man stannade i två skilda läger. Å ena sidan proklamerade man den grundsatsen, att man borde antaga en lag, som medgaf panträtt i jernvägsbolagens fasta egendom och förmänsrätt såsom för förlagslån i den lösa egendomen. Detta förslag kom till Kammarne och blef af dem bifallet, men föll på grund af de anmärkningarna, som mot detsamma gjordes i Högsta Domstolen. Högsta

*Förslag till
förordning
rörande för-
mänsrätt i
jernväg.
(Forts.)*

*Förslag till
förordning
rörande för-
mänsrätt i
jernväg.
(Forts.)*

Domstolen uttalade deremot otvetydigt den åsigten, att, om någonting kunde göras, borde det ske i den riktning, reservationerna inom Lag-Utskottet utvisade. I följd häraf har motionären i år framlagt sitt förslag, hvilket Utskottets majoritet ansett sig i hufvudsak böra tillstyrka.

Min åsigt är, att detta förslag lärer vara det enda möjliga att antaga, om man vill åstadkomma något. Visserligen erkänner jag att frågan är svårlöst och att ingen lag i detta afseende kan gifva säkerhet, således ej heller den nu föreslagna; men jag tror, att det nu framlagda förslaget i det hänseendet går så långt som möjligt. Den ärade talaren, som före mig hade ordet, fäste sig mycket vid den omständigheten, att en långgäfvare skulle kunna försätta bolaget i konkurs, om det försålt till och med några dåliga lokomotiv. Men är försäljningen icke större, så lärer väl ingen domstol bifalla en blott på dylikt skäl ifrågasatt tvångskonkurs. Hvad beträffar anmärkningen att obligationshafvare alltid måste underkasta sig besväret att bevaka sina fordringar, så hade detta blifvit fallet, äfven om den lagen, som i fjor af Riksdagen antogs, hade blifvit af Kongl. Maj:t bifallen. Det är för öfrigt alldeles gifvet, att man vid uppgörandet af de båda lagförslag, hvarom i fjor och i år varit fråga, utgått från två olika grundsatser, nemligen dels den, till hvilken Utskottets majoritet slutit sig, hvilken söker att så vidt möjligt är bereda bolagets långgäfvare säkerhet, och dels från den motsatta, att man skall se till, att bolagets andra tillfälliga borgenärer äfven skola få sin del. Men med detta senare bör i min tanke en lag sådan som den ifrågavarande ej befatta sig och den emot lagförslagets förmenta brist i berörda hänseende riktade anmärkning kan lika väl göras mot den nu gällande allmänna lagstiftningen, ty äfven efter denna kan ett bolag — jag talar nu om vanliga sådana — mycket väl ställa så till, att det ingenting har att betala tillfälliga skulder med. Det kan in-teckna den fasta egendomen till dess fulla värde och deröfver, och det kan derjemte försälja den lösa egendomen i enlighet med 1845 års förordning. Men då vet jag icke hvad som återstår att betala fordringar med af det slag, Grefve Sparre nämner i sin reservation.

Jag för min del har med full öfvertygelse biträdt motionärens af Utskottet omfattade förslag, och yrkar således äfven bifall till detsamma.

Herr Hæggström: Jag har visserligen enskildt hört uppgifvas, att detta lagförslag skulle vara af Första Kammaren afslaget, men då jag icke hört någon officiell uppgift härom, får jag be Herr Talmannen om uppläsning af Första Kammarens protokollsutdrag rörande dess beslut i frågan, på det att vi, om så är förhållandet, måtte slippa ifrån ämnet så fort som möjligt.

I anledning af Herr Hæggströms framställning tillkännagaf Herr Talmannen, att Första Kammaren, enligt derifrån ankommet protokollsutdrag, afslagit Lag-Utskottets ifrågavarande hemställan.

Derpå lemnades ordet till

Her Philipsson, hvilken anförde: Den upplysning, som nu lemnats derom, att Första Kammaren afslagit Utskottets förslag, hade icke behöft meddelas från talmansplatsen; jag tror, att vi derom förut hade temligen allmänt kändedom.

En annan fråga är, om den nästföregående talaren med sin framställning åsyftat, att Andra Kammaren ovilkorligen skall taga för praxis, att icke vilja höra något om ett lagförslag, som af Första Kammaren blifvit afslaget, utan betrakta detsamma såsom af Riksdagen redan afgjort. Jag kan dock åberopa ganska många exempel på motsatsen, då Kammaren diskuterat dylika förslag, så framt nemligen Kammaren gillat deras grunder och förthy velat höra en diskussion derom. Och jag vill icke tro, att den ofördragsamhet någonsin skall göra sig gällande inom Kammaren, hvarigenom det förnekades en motionär, äfven om hans motion, i följd af Medkammarens beslut, fallit, att närmare utveckla densamma, i afsigt att den måtte tillvinna sig Kammarens bifall. Ett sådant förhållande skulle åtminstone icke innefatta en uppmuntran att framlägga förslag, äfven om de kunde anses vara väl behöfliga och behörigen motiverade.

Efter denna lilla inledning anhåller jag att få till protokollet antecknade de skäl, som förmått mig att afgifva min ifrågavarande motion och tager mig dervid friheten att i Kammarens minne återkalla denna frågas uppkomst och fortgång. Uti underdånig skrifvelse den 9 Maj 1876, således för endast två dagar öfver ett år sedan, anmälde Riksdagen hos Kongl. Maj:t sitt beslut med en förordning angående *pantsättning* af jernväg m. m., samt inledde denna skrifvelse med följande ord: »Hos Riksdagen har kommit under öfvervägande det *trängande behöfv*et af lagstifningsåtgärders vidtagande för beredande af säkerhet för lån till sådana jernvägar, kanaler och andra dermed jemförliga anläggningar, som ej må med in-teckning jemlikt Kongl. Förordningen den 16 Juni 1875 belastas och äro af den beskaffenhet, att de egas af aktiebolag.» Redan under öfverläggningen inom denna Kammar angående villkoren för den ifrågasatta lagstiftningen, tog jag mig friheten framhålla, att de grunder, hvarpå Lag-Utskottet då ville bygga denna lagstiftning och som sedermera jemväl af Kamrarne gillades, icke voro hållbara eller rigtiga och detta helt enkelt derföre att de stodo i strid med lagstiftningens allmänna principer. Den föreslagna lagstiftningen gick nemligen derpå ut, att ett jernvägsbolag kunde redan vid företagets första början, innan ett enda spadttag skett, för upptagna lån bereda pant-rätt i den blifvande jernvägen. I lagförslaget infördes nemligen den bestämmelse, att bolaget skulle kunna, omedelbart efter koncessionens meddelande och expropriationsrättens beviljande, hos Kongl. Maj:t anhålla om tillåtelse att för lån till visst belopp bereda säkerhet i jernvägsanläggningen, dervid, om ansökningen bifölles, fordringsgaren, *i den mån* egendomen af bolaget *förrärfrades*, erhöile panträtt, *såsom vore in-teckningen beviljad* i den fasta egendomen samt i den lösa egendomen enahanda förmånsrätt som förlagsman i det, som med förslaget tillverkats. Som jag nys nämnade, protesterade

Förslag till förordning rörande förmånsrätt i jernväg.
(Forts.)

Förslag till
förordning
vörande för-
mänsrätt i
jernväg.
(Forts.)

jag mot detta förslag och afgaf, såsom Herrarne torde erinra sig, en reservation, som af tre andra Lag-Utskottets ledamöter biträdades, och hvari jag yttrade att det åsyftade målet icke kunde enligt mitt förmenande vinnas genom användande af panträtsprincipen, utan att förmånsrättsprincipen borde i stället tillämpas. Denna min åsigt har ock blifvit af Högsta Domstolen omtäddad. Uti Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse N:o 11 till innevarande Riksdag heter det nemligen i fråga om det af sistlidne Riksdag beslutade lagförslaget: »Emot detta författningsförslag, hvaröfver Statsrådet och Högsta Domstolen blifvit hörda, har inom Högsta Domstolen blifvit anmärkt, bland annat, att det icke syntes lämpligt att, på sätt i förslaget skett, i strid mot lagstiftningens allmänna principer, medgifva stiftandet af panträtt uti egendom, som vid pantsättningstillfället ej vore i pantgifvarens ego, samt att de stadganden i förslaget, hvilka vore afsedda att ordna äldre långifvares förhållanden till dem, som efter författningens utfärdande försträckte penningar, kunde leda till rättsvidriga följder.» Kongl. Maj:t, som, på grund af hvad sålunda blifvit af Högsta Domstolen anfördt, förklarade sig icke kunnat godkänna Riksdagens förslag, har sålunda funnit detsamma stridande mot lagstiftningens allmänna principer och dess detaljer ledande till rättsvidriga följder. Utur det af Högsta Domstolens majoritet, bestående af 4 ledamöter, afgifna utlåtande, ber jag att få uppläsa följande: »Ingenting är vid lagstiftning viktigare än att strängt och följdriktigt vidhålla stadgade juridiska begrepp, enär derförutan reda och enhet i lagskipningen lätt blefve omöjliga. Det föreliggande förslaget felar mot denna regel i afseende å begreppen *pant och panträtt*, sådana de allmänneligen förekomma i vår lag och bestämmas af rättsvetenskapen».

I fråga om *fast* egendom skulle, enligt förslaget, panträtt få beviljas utan att gäldenären ännu egde något af den egendom, hvari panträthen komme att gälla; och beviljandet skulle ske under former vidt skilda från dem, som skola iakttagas vid pantsättning af annan fast egendom och hvilka med skäl ansetts nödiga för betryggande af allmänna rättssäkerheten och den enskildes rätt. Ett bolag, som vill åstadkomma vare sig jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning, såsom flottled, hamn, fördjupning och rätande af ström eller annan farled m. m., behöfver i allmänhet för att försäkra sig om tillgång till det för anläggningen nödiga kapital, uppgöra aftal om lån, hufvudsakligen *innan* arbetet ännu börjats eller i nämnvärd mån fortgått och således innan bolaget eger någon anläggning eller den för densamma behöfliga mark. Medgifvandet att under sådana förhållanden bevilja panträtt i obestämd fast egendom, som dels i denna egenskap ännu ej alls finnes till, dels icke finnes i gäldenärens ego, innebär en fullkomlig brytning i begreppet panträtt i fast egendom, sådant detta stadgas genom inteckning, hvilken ej får ske i annat än bestämd fast egendom, som lagligen visas vara gäldenären tillhörig.

Den sålunda införda förvirringen i begreppsbestämmelserna minskas ingalunda genom förslagets föreskrift derom, att den beviljade panträthen träder i kraft och blir en verklighet på helt och

bället obestämda tider, nemligen i den mån den egendom, hvori han skall gälla, är eller varder af bolaget förvärfvad. Då nemligen det icke lärer kunna vara förslaget mening, att, i händelse af kollision, den panträtten åtföljande förmånsrätt till betalning skulle för olika delar af anläggningen räknas från dessa obestämda och mången gång obestämbara tider, då jordeganderätt förvärfvats och öfver hvilka en offentlig kontroll ej torde vara möjlig och icke heller blifvit i förslaget förutsatt, utan förmånsrätten synes skola räknas från den dag Kongl. Maj:ts kungörelse om beviljandet utfärdats, så visar sig en ytterligare förvirring af de juridiska begreppen deri, att en god del af de på panträtten grundade rättigheter skulle finnas till långt innan panträtten sjelf tillkommit.»

Men jemte det att nämnda majoritet afstyrkte det ifrågavarande förslaget, inträffade det ovanliga förhållande, att densamma lemnade ledning för den grund, på hvilken den nya lagstiftningen i detta fall borde byggas. Denna ledning är gifven på nästföljande rader, ser det heter: »Det vill synas som skulle en tillfredsställande säkerhet för de i förslaget afsedda lån kunna vinnas, utan rubbning af lagens allmänna grunder, genom att meddela blott *förmånsrätt*, i stället för panträtt, på sätt jemväl inom Riksdagen af åtskilliga ledamöter blifvit satt i fråga.» Då härmed uppenbarligen åsyftades den af mig afgifna reservationen, så befann jag mig vid innevarande riksdags början, vid aflemnande af min i ämnet väckta motion, i den cvanligt gynnsamma belägenhet att, till stöd för densamma, kunna åberopa ett af Högsta Domstolen på förhand lemnadt rekommendationsbevis för riktigheten af den grund, på hvilken det af mig väckta förslaget hvilade. Jag öfverlemnar till Eder, mine Herrar, att bedöma, om jag icke vid sådant förhållande haft skäl att uppträda såsom förslagsställare? Motionen har också af Utskottet blifvit tillstyrkt; reservationer mot densamma hafva visserligen afgifvits och äfven nu under diskussionen har yrkande blifvit framställt om afslag å Utskottets förslag. Någon egentlig vederläggning tror jag emellertid icke att dessa anmärkningar kräfva. Hvad beträffar den förste talarens erinran, att samtliga obligationsinnehafvarne skulle nödgas att, för förmånsrättens tillgodonjutande i bolagets konkurs, verkställa bevakning, hvilket, om panträtt vore beviljad, skulle kunna undvikas, så hade, äfven om det af Riksdagen antagna förslag blifvit lag, en dylik åtgärd blifvit nödig, enär dels föreskriften i 90 § uti konkurslagen, såsom åsyftande *verklig inteckning* enligt allmänna lagen, väl ej blifvit tillämplig å ifrågavarande *qrasi-inteckning*, och dels bevakningen ju erfordrats för tillgodonjutande af förmånsrätten i den lösa egendomen. Emellertid kunna olägenheterna af nu antydda formalitet, hvilken ju följaktligen är oskiljaktig från begge förslagen, på praktisk väg undvikas derigenom, att den bank eller det konsortium, som negocierar lånet, emottager bolagets förbindelse, samt derefter utfärdar så kallade partialobligationer, i hvilket fall banken eller konsortiet äger befogenhet att, å samtliga obligationsinnehafvares vägnar, vidtaga alla till skyddande af deras rätt erforderliga åtgärder samt följaktligen äfven, vid inträffande konkurs, verkställa den nu omförmälda bevakningen.

Förslag till förordning rörande förmånsrätt i järnväg.
(Forts.)

Förslag till
förordning
rörande för-
månsrätt i
jernväg.
(Forts.)

Vidare har af samme talare blifvit yttradt, att det skulle verka farligt och hämmande för bolagets verksamhet, om bolaget, på sätt förslaget innehöller, skulle kunna tvingas till konkurs. Denna bestämmelse om konkurs inkom emellertid i förslaget just i följd af Högsta Domstolens yttrande. Och är icke det bolag, hvars hela jernväg är under utmätning, eller hvilket säljer, pantsätter eller låter taga i mät så mycket af sin lösa egendom, att dess trafikförmåga synes hotad, värdt att försättas i konkurs? Och är det så illa bestämdt med domaremakten i vårt land att icke hvarje domare skulle taga i ganska strängt öfvervägande, huruvida omständigheterna äro sådana som nyss nämndes? Eller bör icke ett bolag, som vill sälja sin fasta egendom, hvilken förskrifvits såsom säkerhet för ett på lång framtida återbetalning upptaget lån, underkasta sig den inskränkning uti sin dispositionsrätt, som förslaget innehåller? I sanning, jag tror ej att nu omförmälda bestämmelser skola kännas tryckande för *solida* bolag, ehuru jag visserligen vill medgifva, att de kunna blifva obehagliga för sådana bolag, hvilka befinna sig uti en mindre betryggad ställning. Men emot sådana bolag är det väl nödvändigt att skydda långifvaren i så hög grad, ske kan.

Mine Herrar! Jag återkommer nu till hvad jag förut antydt om önskvärdheten, enligt min tanke, deraf, att Andra Kammaren bifaller detta förslag. Första Kammaren har redan förkastat förslaget. Om Andra Kammaren följer detta exempel, så är all anledning till att vi icke så snart här efter hafva att från Kongl. Maj:t motse någon framställning i detta ämne, oaktadt Riksdagen ansett en lagstiftning derutinnan vara af *trängande behof påkallad*. Ty då Kongl. Maj:t nödgats afslå Riksdagens skrifvelse i fjer angående panträtt i jernväg såsom stridande mot allmänt gällande rättsbegrepp och Kamrarne nu icke velat välja den grund för lagstiftningen i detta hänseende, Högsta Domstolen anvisat, så skulle detta innebära, då något tredje sätt att lösa frågan svärligen lärer kunna uppletas, att Riksdagen ej vidare önskade någon lag i nu ifrågavarande hänseende.

Det är sagdt, att bolagen icke skulle vilja underkasta sig de hårda band, som, enligt det förevarande förslaget, skulle läggas på deras verksamhet. Jag tror för min del icke, att dessa band skulle komma att kännas tryckande, men vill derjemte ånyo hafva erinrat, att de ifrågavarande bestämmelserna äro nödvändiga, så framt lagstiftningen skall tillse, att säkerheten för långifvarne varder betryggande, en förbindelse, som väl åligger henne, i synnerhet då lånen lemnas på lång tid. En trygghet i detta hänseende verkar dessutom välgörande äfven för låntagaren, enär ju större säkerhet, som beredes åt långifvaren, desto fördelaktigare vilkor kan den förstnämnde påräkna.

Slutligen anser jag mig böra fästa uppmärksamheten på innehållet af 5:te punkten af de lånevilkor, som af sistlidne Riksdag uppställdes för tillgodonjutande af de låneanslag, som då beviljades till enskilda jernvägsanläggningar: »att jernvägsanläggningen med alla dertill hörande byggnader och materiel, äfvensom all bolagets öfriga egendom, skall utgöra underpant och säkerhet för den af staten lemnade försträckning och staten tillförsäkras all den pant

och förmånsrätt, som enligt gällande eller blifvande lagstiftning kan för den lemnade försträckningens återbetalande medgifvas.» Här har således Riksdagen sjelf i villkoren för dessa bolag, åt hvilka ett låneunderstöd af tillhoppa 10 millioner kronor lemnades, intagit den bestämmelsen att de skola underkasta sig den betryggande säkerhet för försträckningarnas återbetalande som enligt blifvande lag kan åt staten beredas. Herrarne täcktes erinra sig, hurusom tvifvelsmål upprepade gånger uttalats, huruvida staten för de äldre låneförsträckningar, som blifvit åt jernvägsbolag gifna, lagligen är berättigad till förmånsrätt framför *de* fordringsägare hos samma bolag, hvilka *sedermere* tillkommit. Det vore väl då särdeles önskvärdt, om staten, genom den *nu* föreslagna lagstiftningsåtgärden, kunde förskaffa sig åtminstone för det nya betydliga lånebeloppet en *ostridig* förmånsrätt. Och om Lag-Utskottets förslag af Kammaren bifalles, förefinnes, enligt hvad jag redan yttrat, utsigt derom, att ett nytt lagförslag vid nästkommande riksdag varder framlagd; hvaremot förslaget förkastande otvifvelaktigt skall leda derhän, att frågan undanskjutes intilldess *de* bolag, som fått det nya tiomillioners-lånet sinsemellan fördeladt, uppburit lånebeloppen från Riksgäldskontoret, utan att fullt legal säkerhet kunnat af kontoret åt staten beredas, hvarigenom enahanda förvecklingar jemväl i afseende å dessa belopp kunna emotses, som för de äldre lånen äro, vid inträffande eventualiteter, att förvänta.

På grund af hvad jag nu yttrat, tillåter jag mig hemställa om bifall till den föredragna § 1 af Lag-Utskottets förslag.

Öfverläggningen afbröts nu af anledning, som nästföljande § utvisar.

§ 5.

Herr Statsrådet m. m. *J. H. Lovén* aflemnade en Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående beviljande af ett kreditiv å två millioner att i händelse af behof användas till neutralitetens upp-rätthållande.

Herr Talmannen mottog denna Kongl. proposition under förklaring, att Kammaren skulle egnas densamma en grundlagsenlig behandling.

§ 6.

Fortsattes öfverläggningen angående § 1 af det förordningsförslag, som Lag-Utskottet framlagt i sitt utlåtande N:o 35, i anledning af väckt motion om antagande af en förordning rörande förmånsrätt i jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig inrättning.

Herr Axel Bergström erhöi ordet och yttrade:

Herr Talman! Det sorl, som rådde under den nästföregående talarens anförande, manar mig att icke länge taga Kammarens uppmärksamhet i anspråk.

Förslag till förordning rörande förmånsrätt i jernväg.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
rörande för-
mänsrätt i
jernväg.
(Forts.)*

Det är att beklaga, att detta lagförslag framkommit så sent mot riksdagens slut, att man icke kan deråt egna tillbörlig uppmärksamhet; ty förslaget är verkligen väl värdt att diskuteras, icke, efter mitt förmenande, för att bifallas, utan på det att meningarne måtte klara sig i denna fråga. Motionären är all heder och tack värd, som tagit denna fråga om hand, och han har för förslagets framställande verkligen haft ett stöd och dertill ett starkt sådant i yttrande af de Högsta Domstolens fyra ledamöter, hvilka förmenat, att den vid förra riksdagen i ämnet beslutade lagen hvilade på oriktig grund. Till den kraft och verkan det kan hafva får dock jag uttala min åsigt, att denna lagstiftning måste gå ut på att skapa en verklig sakrätt, emedan i annat fall den icke skall kunna medföra åsyftad nytta; alla de bestämmelser, som förekomma i Herr Philipssons och Utskottets lagförslag, komma mig att tveka om rättigheten af de grunder, hvarifrån man vid förslagets uppsättande utgått. Att i en särskild lag stadga särskilda bestämmelser derom, under hvilka förhållanden man får i konkurstillstånd försätta sådant bolag, hvarom i lagförslaget är fråga, med ett ord att skapa en särskild liten konkurslag för dessa bolag, är, efter min tanke, högst betänkligt. Då regeringen dessutom, såsom vi veta, har sina blickar fästade på nödvändigheten af att åstadkomma en lagstiftning i denna fråga, så hemställer jag, om det icke må vara bättre att afvakta proposition i ämnet från regeringen. Anledning saknas icke till tvifvelsmål, huruvida Kammaren verkligen i denna stund är beredd att genom ett bifall till detta betänkande, som redan fallit i Första Kammaren, binda sina händer för framtiden. Kammaren torde skygga tillbaka därför. Jag vill icke uttala en absolut förkastelsedom öfver det föreliggande förslaget, men jag tror icke, att det är i det skick, att det bör bifallas.

På grund af hvad jag nu kortligen anfört, yrkar jag afslag å såväl den föredragna som följande §§ i lagförslaget.

Herr Grefve Sparre: Endast af det skäl, att en ledamot af Utskottet påstått, att man nödvändigt måste yttra sig i frågan, emedan de yttranden, som nu afgäfvos, skulle vara viktiga prejudikat, har jag vågat begära ordet. Men jag skall likväl icke följa denna ledamots exempel, utan vara helt kort. Jag vill blott säga, att det efter min uppfattning, olyckliga förslag, hvarmed Lag-Utskottet här framkommit, och som jag tror icke skall kunna vinna många försvarare, tillkommit på det sätt, att ena hälften af Utskottet, jag vet icke af hvad skäl, troligen under inflytande af dåligt lynne, ett slags ond ande, accepterat detsamma oaktadt dess ohållbarhet. Jag vet ganska väl, att denna personlighets existens numera kan disputeras, kanske till och med bestridas, men jag har i det fallet börjat att på senare tiden höra till de rättrogne.

Emellertid är det ett faktum, att den princip, hvarpå detta förslag är bygd, omöjligen kan, såsom den siste talaren också yttrade, vara den riktiga för en lagstiftning i detta ämne. Det torde näppeligen finnas någon i denna Kammare, som är så intresserad, som jag, för att jernvägsförhållandena skola regleras, icke blott der-

före att jag, såsom Herrarne veta, vurmar litet smått för jernvägar, utan äfven derföre att jag sjelf är temligen djupt inne i dem och således skulle med synnerligt intresse se, att kreditlagstiftningen i fråga om dem kunde ordnas. Men att ordna den på det sätt, som nu är föreslaget, skulle otvifvelaktigt blifva så olyckligt, att, om denna lag vunne Riksdagens bifall, det första jag gjorde skulle vara att söka komma ifrån alla jernvägsanläggningar för att undvika att hvarje ögonblick kunna komma i konkurs och såmedelst gå förlustig om, hvad jag till dessa anläggningar tillskjutit. Det är känt, att den nya kreditlagstiftningen är bygd på två olika grunder, nemligen realkredit och personlig kredit. Med realkrediten söker man fästa sådana kapitaler, som på längre tid skola placeras, och till säkerhet för sådana kapitaler passa jernvägar utmärkt bra, hvaremot den personliga krediten söker stödja sig på andra grunder, på det att fordringarne hastigare skola kunna indrifvas. Nu går detta lagförslag emellertid i alldeles motsatt riktning.

Förslag till förordning rörande förmånsrätt i jernväg.
(Forts.)

Herr Lyth: Jag skall inskränka mig till några få ord. Den siste ärade talaren yttrade, att godkännandet af föreliggande lagförslag inom Lag-Utskottet måtte hafva skett under inflytande af en ond ande. Mot ett sådant yttrande måste jag på det högsta protestera. Äfven jag har äran att vara ledamot i Lag-Utskottet, men hos mig åtminstone har icke ett sådant inflytande gjort sig gällande vid behandlingen af föreliggande ärende. Skälen, hvilka föranledt mig att godkänna förslaget, hafva varit följande. För det första har under förliden riksdag så mycket talats om nödvändigheten utaf att en så beskaffad lag som denna snart komme till stånd och detta just från det håll, der lagens antagande nu möter motstånd. För det andra har jag godkänt förslaget af det skälet, att man måste söka bereda staten garanti för de lån, staten beviljar jernvägsbolag. Och så vidt jag förstår, erhålles en dylik garanti genom föreliggande lagförslag, då deremot med de lagbestämmelser, som nu finnas, ingen möjlighet lär förefinnas för Regeringen att få någon säkerhet för de lån, som staten lemnat åt enskilda jernvägsbolag. Vidare tror jag att Kammaren skulle handla klokt uti att godkänna förslaget, dels derföre att detsamma grundar sig på åsigter, hvilka Högsta Domstolens majoritet uttalat, dels ock derföre, att Justitieministern — såsom synes af Första Kammarens protokoll — derstädes gillat detta förslag i princip. Jag tror derföre att Kammaren skulle göra orätt, om den förkastade förslaget, hvarigenom det svårligen för regeringen kunde synas annorlunda, än att Riksdagen numera icke önskar någon proposition från Kongl. Maj:t med förslag till lag rörande in-teckning eller förmånsrätt i jernväg. Godkännes deremot förslaget, skulle regeringens arbete betydligt lättas, emedan man då visste hvilka principer denna Kammare ansåge böra ligga till grund för en lag af ifrågavarande beskaffenhet. Och att en proposition i den vägen en gång måste afgifvas, synes vara utom allt tvifvel, emedan det är af behovet påkalladt att något i den saken göres.

I öfrigt vill jag icke yttra mig i saken, ty derom är nu redan förut tillräckligt ordadt både i Utskottets motivering och här af

motionären, utan inskränker mig till att yrka bifall till den föredragna första paragrafen.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gáfvos propositioner såväl på bifall som afslag; och fann Herr Talmannen den sednare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd, i anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som afslår § 1 i det af Lag-Utskottet i utlåtandet N:o 35 framställda förslag till förordning om förmånsrätt i jernväg, kanal, eller annan dermed jemförlig inrättning röstar

Ja;

Den det ej vill röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt paragrafen.

Voteringen, i vanlig ordning företagen, visade 83 ja mot 44 nej; hvadan Kammaren beslutit enligt ja-propositionen.

Vid derefter skedd föredragning af §§ 2—7 i det föreliggande förordningsförslaget, blefvo, efter yrkande af Herr Thomasson, dessa paragrafer, hvar för sig, afslagna.

§ 7.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets utlåtande N:o 36, i anledning af väckt motion om antagande af en förordning angående utredning af gäldbunden köpmans bo medelst så kallad administration.

Utskottet hade hemställt:

att berörda, af Herr *A. O. Wallenberg* inom Första Kammaren afgifna motion (N:o 19) icke måtte af Riksdagen bifallas.

Enligt anteckning å utlåtandet, voro reservationer mot det samma inom Utskottet afgifna

dels af Grefve *Sparre*, som för sin del tillstyrkt:

»att Riksdagen måtte genom underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan förändring i eller tillägg till konkurslagen, att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röstpluralitet besluta om utredning af gäldbundet bo genom administration.»

och *dels* af Herr *Frisk*.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan, anförde

Grefve Sparre: Då Första Kammaren sistlidne riksdag beslöt en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i likhet med den som jag i min reservation tillätit mig föreslå och erfarenheten otvifvelaktigt ådagalagt att fördelarne deraf att konkurser kunna undvikas och administration i stället åstadkommas äro synnerligen stora, så tror jag det vore af stort gagn om en lagstiftning i detta afseende kunde åstadkommas. Det var endast af formelt skäl som denna Kammar i fjol afslog en framställning i enahanda syfte som denna, enär Kammaren i öfverensstämmelse med häfdvunnen praxis ansåg att underdåniga skrivelser i lagfrågan borde aflåtas endast på framställning af Lag-Utskottet.

På det att detta formella skäl nu icke må kunna anföras för afslag å den nya skrifvelsen har jag i min reservation till Lag-Utskottets betänkande tillätit mig föreslå »att Riksdagen måtte genom underdånig skrifvelse anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan förändring i eller tillägg till konkurslagen, att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röstpluralitet besluta om utredning af gäldbundet bo genom administration»; och tillåter jag mig vördsamt hos Herr Talmannen anhålla om proposition på bifall till detta mitt yrkande.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Jag tillåter mig yrka enkelt bifall till Lag-Utskottets utlåtande och afslag å Herr Grefve Sparres framställning. Den i England vunna erfarenhet visar nogsam, huru vanskligt det är att åstadkomma en lagstiftning i det syfte, som nämnde reservant önskat. Man vill utestänga konkurs och dock medgifva borgenärernes pluralitet rätt att under processuella former, hvilka endast äro möjliga om konkurs inträdt, besluta administration. Det är rent af oförenbara bestämmelser man vill införa i lagstiftningen. Tiden medgifver icke att vidare utveckla detta innehållsrika ämne, hvadan jag inskränker mig till de yrkanden, hvilka jag nyss framställt.

Häruti förenade sig Herr *Torpadie*.

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner gifvits på de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 8.

Herr Key begärde ordet och yttrade: Jag anhåller vördsamt att den Kongl. Maj:ts proposition, som nyss blifvit aflemnad, måtte blifva i Kammaren uppläst. Efter hvad jag tror mig veta, har densamma redan blifvit i Medkammaren till vederbörande Utskott remitterad.

Enligt Herr Keys begäran, lät Herr Talmannen uppläsa den Kongl. propositionen; och var densamma så lydande:

»Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående beviljande af ett kreditiv att i händelse af behof användas till neutralitetens upprätthållande; Gifven Stockholms Slott den 9 Maj 1877.

Då inom Europa redan uppstått ett krig, som berör flera makters intressen och hotar att framkalla förvecklingar i allt större omfattning, samt för bevarandet af den neutrala ställning för de förenade rikena, som det är Kongl. Maj:ts bestämda afsigt att bibehålla, åtgärder möjligen kunna komma att erfordras, för hvilkas vidtagande, hvad Sverige angår, Kongl. Maj:t anser medel böra vara att tillgå, utan särskildt sammankallande af Riksdag, vill Kongl. Maj:t, med afseende derå att den summa, som Riksdagen, jemlikt 63 § Regeringsformen, anvisat att utan infallande krig vara tillgänglig för rikets försvar jemte andra ändamål, blifvit bestämd utan hänsyn till den allmänna politiska ställningens nuvarande osäkerhet, härmed föreslå Riksdagen att anvisa ett ytterligare kreditiv af två millioner kronor, som Kongl. Maj:t må ega att, sedan hela Statsrådets tankar deröfver blifvit inhemtade, i mån af behof använda till åtgärder för upprätthållande af rikets neutralitet.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. M. Björnstjerna.

Sedan uppläsningen försiggått, anförde

Herr Jöns Rundbäck: Då jag icke kan inse att genom en remiss redan i dag af den Kongl. propositionen den ringaste tid vinnes, enär Stats-Ütskottet, som sammanträder i afton, dervid har annat att göra än behandla denna proposition, och Kammaren åter sammanträder i morgon, skulle jag för min del helst önska, att Kongl. Maj:ts proposition nu bordlades för att remitteras i morgon. Men strider detta mot Herrarnes önskan, vill jag visst icke motsätta mig en remiss redan nu. Jag får likväl säga att, fastän jag icke fått tillfälle att närmare granska den Kongl. propositionen, jag tror, att den kommer att framkalla om icke inom Riksdagen, dock i landet åtskilliga farhågor att någonting är på färde. Då jag icke vet hvad detta kan vara, skulle jag helst önskat, att vid remissen af den Kongl. propositionen och då man måste taga hänsyn till de förhållanden, under hvilka den framkommit, några närmare och detaljerade upplysningar kunnat lemnas om hurudan den politiska ställningen verkliga är. Jag tror det skulle vara nyttigt om sådana lemnades, i synnerhet som vi icke här i landet hafva några s. k. gula eller blåa böcker. Med afseende å de omständigheter, på hvilka Kongl. Maj:ts proposition grundar sig, synes det mig icke heller vara något för stort anspråk, att, om icke så mycket för vår egen del, likväl i synnerhet för landets skull, några närmare upplysningar angående situationen meddelades. Emellertid, då jag tror mig veta, att Kammaren redan nu vill remittera propositionen, har jag endast

velat antyda detta. Vi veta ju, att i främmande riksförsamlingar regeringarne interPELLERAS i dylika frågor; och jag tror, att någon utredning i afseende å den Kongl. propositionen nu verkliggen vore af behovet påkallad.

Jag skall likväl icke tillåta mig framställa något yrkande om bordläggning.

Vidare yttrades ej. Kammaren beslöt hänvisa den ifrågavarande nådiga propositionen till Stats-Utskottet.

§ 9.

Herr Gumælius yttrade: Herr Talman! Andra Kammaren har i dag på framställning af Herr vice Talmannen beslutat, att på föredragningslistan för i morgon först uppföra Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 15. På samma skäl som af Herr vice Talmannen anfördes för detta beslut tillåter jag mig hemställa, att på föredragningslistan må näst efter Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 15 uppföras Banko-Utskottets utlåtande N:o 14.

Det förslag, Herr Gumælius nu framställt, bifölls af Kammaren.

§ 10.

Till bordläggning anmälde:

Stats-Utskottets utlåtande N:o 80, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag i fråga om ny stat för Musikaliska Akademien; och

Samma Utskotts memorial N:o 81, med förslag till voteringsproposition angående godtgörandet af begravnings- och öfriga kostnader med anledning af Hennes Maj:t Enkedrottning Josefinas dödliga frånfälle.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.